

## İBNU'L-AZRAK'A GÖRE ARTUKLULARIN SOY KÜTÜĞÜ

Doç.Dr. Ahmet Savran

Hicri 510 (1116) ile 577-8 (1182-3) yılları arasında yaşayan *Ahmed b. Yusuf b. 'Ali ibn al-Azrak*'ın (1), *Artukluların* idaresinde iken kaleme aldığı "*Tarih Mayyâfâriğin va Âmid*" adlı eserinin iki yazması, bugün British Museum'da, or. 6310 ve Or. 5803 de kayıtlı bulunmaktadır (2). Ancak bu kayıtlardaki yazmaların, yazarın en az üç cüz olan eserinin, halifelerden kendi zamanına kadar olan dönemi ihtiva eden son cüzünü teşkil ettiğini ve Or. 5803 yazmasının, Or. 6310 dakinin mufassal şekli olduğunu bundan önceki makalemizde ifade etmeye çalışmıştık (3).

*İbn al-Azrak*, yazmaların son bölümünü, idaresinde yaşadığı, *Mardin, Mayyâfâriğin, Hısn-Kayfâ* ve *Harput*'a hâkim olan *Artukoğulları*'na tahsis etmiş ve bu sülâlenin tarihini, *Mardin-Artuklu Kolu*'nun kurucusu *Nacm al Din İl-Gâzi*, oğlu *Husâm al-Din Timurtaş* ve torunu *Alpt*'nin başlıkları altında ele almıştır. Bu arada *İbn al-Azrak* gerek geniş (Or. 5803, 177a-178b) gerekse muhtasar (6310, 105b-106b) yazmalarda, *Artuk'un oğulları* ve onların soyları ile ilgili olarak, bizzat kendi bilgi ve müşahedesine dayanan oldukça ayrıntılı malûmat vermiştir.

Biz burada sadece *İbn al-Azrak*'ın geniş yazmada ele aldığı bu soy kütüğünün tercümesini verdik. Ancak bu tercümeyi yaparken yazarın cümle yapısından ziyad anlattığı konu ve ifadenin anlamına bağlı kaldık. Çünkü, Arapça metinde de görüldüğü gibi, *İbn al-Azrak* bir hâtıra notu niteliğini taşıyan eserinin bu bölümünde, daha çok kısa ve kesik kesik cümleler kullanmıştır. Bu bakımdan tercümece, kısmen de olsa, bir akıcılık verebilmek için ilâve edatlar kullanarak metni Türkçö'ye uygun düşen cümleler içinde çevirmeye çalıştık. Ayrıca Arapça metinde "emmâ" ile başlayan *Atuk'un oğulları*'nı *Romen rakamı*, onların çocuklarını da *küçük harflerle* belirtilen başlıklar altında vermeyi uygun bulduk.

1) *İb al-Azrak*'ın hayatı ve eserleri hakkında, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, "*Araştırma Dergisi*" sayı 8, s. 95-107 de tarafımızdan bir makale yazılmıştır.

2) Bu yazmaların tasvirleri ile ilgili olarak tarafımızdan yazılan İngilizce bir makale D.T.C Fakültesi "*Doğu Dilleri Dergisi*" nin 1979 basımı C. II, Sayı 3 te neşredilmiştir.

3) bkz. Not. 1 deki Dergi ve sayfalara.

## ARTUKLULARIN SOY KÜTÜÇÜ

(Or. 5803, v. 177a-178b)

Artukluların nesebini, onların durumlarıyla ilgili olarak bana ulaşanları ve *al-Amir Artuk*'un neslinden baki kalanları zikredeceğim.

*âl - Amir Artuk* öldüğünde (4), geride çok sayıda evlâd bıraktığı söylenir: *al-Amir Sokmân*, *Nacm al-Din Gâzi*, *Bahrâm*, *Abd al-Cabbâr*, *Siyâviş*, *Alp-Ya-ruk*, isimlerini *Bekdaş* ve *Alp-Taş* olarak hatırladığımız diğer iki oğlu. Bunlar hayatta kalanlar ve bugüne kadar *Diyarbakir*'de soylarını sürdürenlerdir. Bunların dışında, bugüne kadar nesillerinin olduğunu işittiğim evlâtlar bıraktı, ancak, ben onları zikretmedim.

### SOKMAN:

*Sokmân* bir müddet *Hışn-Kayfâ* (Hasankeyf)'ya sahip olduktan sonra 506 yılında öldü (5). Geride oğulları *al-Amir Rukn al-Davla* (Dâvûd) ile *al-Amir İbrâhim*'i ve kızı *Özer Hatunu* bıraktı.

Babasının vefatı üzerine bir müddet *Hışn-Kayfâ*'ya sahip olan *al-Amir İbrâhim* ölünce yerine kardeşi *Rukn al-Davla Dâvud* geçti. ve *Hışn-Kayfâ* dışında başka yerlere de sahip oldu. *Rukn al-Davla*'nın, *Arslan-Toğmuş*, *Kara-Arslan*, *Sülaymân* ve *Mahmûd* adlarında dört erkek evlâdı oldu.

#### a- Arslan-Toğmuş:

Babası *Rukn al-Davla*'nın vefatından sonra *Mazkird*'e sahip olan *Arslan-Toğmuş* ölünce geride *al-Sâ'id Husâm al-Din*'in kızından doğma, bir oğul bıraktı. Ancak babasının ölümünden kısa bir süre sonra o da öldü.

#### b- Sülaymân:

*Sülaymân* öldükten sonra geride biri halen *al-Mâlik Nacm al-din*'in hizmetinde bulunan *Y'âkûb* ile, diğeri *Hâni*'deki *Camâl al-din*'in yanında kalan iki erkek evlâd bıraktı.

#### c- Mahmûd:

*Tanzi* (Tanza) ile *al-Kurayşiyya*'ya sahip olan *Mahmûd* ölünce, geride, *Hışn-Kayfâ*'daki amcası *Fahr al-din*'in oğullarının hizmetinde bulunan *Dâvud* adında bir oğul bıraktı.

4) Osman Turan, "Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi"nde, isimlerini verdiği kaynaklara dayanak, Artuk'un ölüm tarihini 484 (1091) olarak zikreder (bkz. . 135-136).

5) Osman Turan, *aynı eser*, s. 144-145 ve Ali Sevim, *Belleten*, Temmuz 1962, sayı 103, s. 519-510 de, *Sökmen*'in ölüm tarihini, 498 (1104-5) olarak verirler.

#### d- *Fahr al-Din Karaarslân*:

Yukarıda zikrettiğimiz üzere *Fahr al-Din Karaarslân*, babası öldükten sonra, babasına ait bütün beldelere sahip oldu. Ölünce geride *Nür al-Din Muhammed*, *'Imâd al-Din Abû Bakr* adında iki erkek ve birçok kız evlât bıraktı. Ancak yerine, halen mülkün başında bulunan *Nür al-Din* geçti.

#### II- BAHRÂM B. ARTUK:

*Bahrâm* ölünce, geride *al-Amir Nür al-Davla Balak*'i bıraktı.

*Balak*, *Bâlû* (Palu), *Hartabit* (Harput) ve çevresine sahip oldu. Fakat *Şams al-Davla Sülaymân* b. *İl-Gâzi Hartabit*'i onun elinden aldı. *Sülaymân*'ın da ölümünden sonra burası *al-Amir Dâvud*'a geçti.

*Balak*, *Nacm al-Din İl-Gâzi*'den sonra al *Malik Ridvân*'ın kızı *Malika Farhunda Hatun* ile evlendi (6). *Fırat Nehri* yakınında bir yere sahip olan *Balak*, *Franklar* (Afranc) la savaştı ve daha önce zikrettiğimiz üzere *Manbic*'te öldürüldü (7), geride *Fahr al-Din Karaarslân*'la evlenen bir kız bıraktı.

#### III- SİYÂVİŞ B. ARTUK:

*Siyâviş*, ölümünden sonra geride, *al-S'âid Husâm al-Din*'in -Allah ona rahmet eyesin- hizmetinde gördüğüm *Yûnus al-Hırâfi* bıraktı. O da, bazıları *Hışn-Kayfâ*'daki *Fahr al-Din*'in evlâtlarının yanında bulunan birçok çocuk bıraktı. Bunlardan *al-Amir Sevinç*, *al-Mâlik Nacm al-Din*'in *Hâni*'deki kardeşi *Camâl al-Din Sarbi*'nin hizmetinde bulundu ve *al-Amir Şir-Bârik*'in kızı ile evlendi. Ondan, *Şâh-Malik* adında bir oğlu oldu. Karısının ölümünden sonra baldızı ile evlendi.

#### IV- ALP-YARUK B. ARTUK:

*Alp-Yaruk*, ölümünden sonra geride birçok evlât bıraktı. Bunlardan biri, *Cabal-Cür*'a (Cûdi Dağı?) sahip olan *al-Amir 'Ali*, diğeri de *Hartabit*'te bulunan *Y'aqûti*'dir. 'Ali'nin çocukları ise, bir başka adı *Şir-Bârik* olan, *al-Amir Mâmdûd* ve ölmüş olan başka bir oğlu *Mahmûd*'dur.

507 yılında *Şir-Bârik*'in kızı ile *Şâh-Malik* evlendi (8). *Şir-Bârik*'in *Sevinç*, *İsmail*, *Togur-Beg* adlarında oğulları ve çok sayıda kızları oldu. ayrıca, cariyeden doğma *Zengi* adındaki oğlu bir müddet babasının yanında kaldıktan sonra *Mısır*'a gitti ve *Şâvur* zamanında orada öldü.

6) İbn al-Azrak, Or. 5803, v. 162b'de, *İl-Gâzi*'nin *Farhunda Hatun* ile nikanlandığını; ancak onu görmeden öldüğünü, ve sonra *Amir Belek*'in onunla evlendiğini zikreder.

7) İbn al-Azrak, aynı yazma v. 163b'de *Belek*'in 522 yılında *Menbic*'i kuşatarken, bir ok isabeti ile öldürüldüğünü zikreder.

8) Yukarıda, *Sevinç*'in *Şirbarik*'in kızı ile evlendiğini ve ondan *Şah-Melik*'in doğduğu zikredilmişti. Burada ise, *Şah-Melik*'in *Şirbarik*'in kızı ile evlendiği gösterilmektedir. Sanırım bu hatâ, müstensih'in "*Şah-Melik*"ten sonra, *ibn* kelimesini unutmamasından ileri gelmiştir. Buna göre cümlelerin "*Şirbarik*"in kızının oğlu *Şah-Melik* 507 yılında evlendi" şeklinde olması gerekir.

a- *Togur-Beg*:

*Togur-Beg*, *Hısn-Kayfâ*'da öldü ve cesedi *Mayyâfârîkîn*'a götürüldü.

b- *Sevinç*:

Kardeşlerinin en büyüğü olan *Sevinç*, *al-Malik Riđvân*'ın kızı *Safiya Hatun* ile evlendi. Fakat geride çocuk bırakmadan öldü.

c- *İsmâ'il*:

Onun, biri *al-Mâlik Nacm al-Din (Alpı)*'ın hizmetinde bulunan, iki oğlu vardır.

*Şir-Bârik* kendi ise *al-Malik Husâm al-Din* ölünceye kadar onun hizmetinde kaldı. Amir'in vefatından sonra *Fahr al-Din Karaarslân*'ın hizmetine intikal etti. Bir müddet orada kaldıktan sonra *al-Mâlik Nacm al-Din*'in yanına dönen *Şir-Bârik*, 566 yılında öldü ve kabirlerin altında kendilerine ait bir köye defnedildi.

V- 'ABD AL-CABBÂR B. ARTUK:

'*Abd al-Cabbâr*, geride *Ağısıyan* (Yâğı-siyan—Yâğı-basan)

*Arslân* ve *Sülaymân* adlarında üç erkek evlât bıraktı.

c- *Ağısıyan* (Yâğı-Siyan) :

*Ahlat vilayeti*'ne giden *Ağısıyan*, orada *Sokman* (al-*Çutbi*)'nin kızı ile evlendi, ve ona hizmet etti. Biri, *al-Amir Ahmad*, digerinin lakabı "'*İzz al-Din*" olan iki oğlu oldu. Sonra *Hısn-Kayfâ*'daki *Fahr al-Din Karaarslân*'a intikal eden *Ağısıyan*, onun yanında büyük ikram ve itibar gördü. *Karaarslân*, onu kardeşi *Arslan-Toğmuş*'un kızı ile evlendirdi. Saradan ölen *Ağısıyan* geride *Fahr al-Din*'in oğullarının hizmetinde olan bir erkek çocuk bıraktı.

b- *al-Amir Arslân* c. '*Abd al-Cabbâr* (9)

*al-Amir Arslân*, bir müddet *Cabal-Cur*, *al-Karnayn* ve *al-Sivân*'a sahip olduktan sonra, oraları *al-Sâid Husâm al-Din*'in alması üzerine, *Hısn-Kayfâ*'daki *Rukn al-Davla*'nin hizmetine girdi ve onun yanında öldü. Bazıları *Balak*, *Mahmud* ve kızlar olmak üzere, geride birçok evlât bıraktı. Sağlığında bir kızını *al-Rağka*'nın sahibi *al-Amir Z'aim al-Davla Musayyib b. Mâlik* ile evlendirdi. Evlâtları ise *Fahr al-Din*'in hizmetinde kaldılar. Ancak oğlu *al-Amir Balak*, *Nacm al-Din (Alpı)*'ın hizmetine girdi ve orada öldü.

c- *Sülaymân*:

"*Badr davla*" lakabını taşıyan *Sülaymân Haleb*'e sahip oldu ve daha önce *al-Amir Balak*'la evlenen *Ridvân*'ın kızı *Malika* (Farhunda) *Hatun* ile evlendi. Ondan, lakabı "*Calâl al-Muluk*" olan "*Köbek*" (Göbek, Kepek, Köpek?) adında

bir oğlu oldu (9). *Haleb*'in kendisinden alınmasından sonra, hizmetine giren *Sülayman*'a *al-S'aid Hüsâm al-Dîn*, *Kulb* beldesini ve kalesini "ikt'a" olarak verdi ve *Sülaymân* ölünceye kadar onun yanında kaldı. *Sülaymân*'ın ölümünden sonra eşi *Malika*, oğlu ile beraber, *Mardin*'e geldi. orada kaldı ve *al-S'aid Hüsâm al-Dîn*, daha önce zikrettiğimiz üzere, *Malika* ile evlendi. Ayrıca, *Malika*'nın oğlu *Calâl al-Mulûk*'u 547 yılında, kızı *Hediye Hatun* ile evlendirdi. 554 yılına kadar yaşayan *Calâl al-Mulûk*, inşaallah ileride zikredeceğimiz üzere, *Naşibin* (Nusaybin) kapısında öldü.

#### VI- ALP-TAŞ:

*Alp-Taş* geride *Hüsâm al-Dîn*'in hizmetinde iken ölen oğlu *al-Amîr 'Ali*'yi bıraktı. *'Ali*'nin de, biri fakir ve sof (siyah) giyen *Abu Bakr*, digeri de, *Hısn-Kayfa*'da *Fahr al-Dîn*'in oğullarının hizmetinde bulunan *'Umar* adlarında iki oğlu vardır.

#### VII- Diğer oğlu BEK-DAŞ:

*Bek-Daş*'ın oğlu, *Dimâşk*'ın sahibi *Atabeg Tug-Tekin*'in hizmetinde bulunan *Arslan-Toğmuştur*. *Atabeg*'in yanında büyük itibar gören *Arslan*, *Vezir Divinli Muhammed*'in kardeşinin kızı *'Aişa Hâtun* ile evlendi. 543 yılına kadar *Dimâşk*'ta *Tug-Tekin*'in evlâtlarının hizmetinde kaldıktan sonra *al-Mavsıl*'a gitti. Kısa bir müddet oranın sahibinin yanında kalan *Arslan*, *al-S'âid Hüsâm al-Dîn*'in hizmetine girdi. *Arslan*'a ikramda bulunan *Hüsâm al-Dîn*, 544 yılının sonlarında *Dârâ*'ya sahip olduğunda, ona çok sayıda "ikt'a" (Timar) verdi. Ancak, *Arslan* kısa bir müddet sonra öldü ve geride üç erkek evlât bıraktı. Lakabı *Şams al-Davla* olan onlardan biri, *al-S'aid Hüsâm al-Dîn*'in hizmetinde yaşadı ve babasından iki yıl sonra öldü. Hayatta kalan diğer iki oğlundan *Ma'sud*, bir müddet *al-Mâlik Nacm al-Dîn*'in hizmetinde kaldıktan sonra *Fahr al-Dîn Karaarslan*'a gitti. Üçüncü oğlu *Balak* ise 567 yılına kadar *al-Mâlik Nacm al-Dîn*'in hizmetinde yaşadıktan sonra *Mayyâfârikun*'ın dış kısmında *Bab al-Hut*'a yakın *Mascid-i Yâkut*'ta inziva-ya çekildi ve halen orada yaşamaktadır.

#### VIII- NACM AL-DİN İL-GÂZİ:

*İl-Gâzi*'nin (*Hüsâm al-Dîn Tımurtaş*, *Sülaymân*, *İlyas*, *İl-Bizim*, *'Umar*, *Naşr*, *Gühar Hâtun* *'Aynâ*, *Hâtun*, *Yumnâ*, *Hâtun*, ve *Safari Hâtun* olmak üzere) çok çocukları oldu. Bunlardan *İlyâs* ve *İl-Bizim* babalarının sağlığında öldürüldüler.

9) Yazmada, *Ağsıyan*'dan, sonra, *Artuk*'un diğer oğlu *Alp-taş*'a geçilmiş ve ondan sonra, da tekrar *Abdal-Cabbar*'ın oğulları *al-Amîr Arslan* ve *Sülayman*'a dönülmüştür. Biz burada sırayı takip ettik, *Alp-Taş*'ı bunlardan sonra gösterdik.

a- İlyas:

*İlyās*'ın, *al-Amir Şihāb al-Dīn Muhammed* b. İlyas adında bir oğlu ve bir kızı oldu. Kızı, *Âmid*'in sahibi *Sa'd al-Davla İl-Aldı* ile evlendi ve *Âmid*'de ondan bir oğlu doğdu. *Şihāb al-Dīn Muhammed* ise amcası *al-Sa'id Husām al-Dīn*'in hizmetinde yaşadı ve amcası ona *Tall-Basmā'yı* "ikt'a" olarak verdi. *Husām al-Dīn* ölünceye kadar onun nezdinde büyük ikrām gören *Şihāb el-Dīn*, onun ölümünden sonra *Suriye*'de *Nur al-Din (Zengi)*'in hizmetine girdi. Üç oğlu ile beraber orada bulunan *Şihāb al-Dīn'e*, *Nūr al-Dīn* çok "ikta"da bulundu.

b- 'Umar:

*Nacm al-Dīn*'in, *al-Amir İsfahsalar* (Sipehsalar) la evlendirdiği cariyesinden doğma 'Umar adında bir oğlu oldu ancak çocuk iken öldü.

c- Naşr:

*İl-Gāzi*'nin, *Hācib 'Umar al-Hāş* ile evlendirdiği cariyesinden doğma clan *Naşr* nesil bırakmadan öldü.

d- Güher Hatun:

*Nacm al-Dīn*, kızı *Güher Hatun*'u *Sayf al-Davla Dubays* ile evlendirdi ve bu Hatun'un ondan, *al-Amir 'İzz al-Dīn Muhammed* adında bir oğlu oldu. Babası *Dubays* öldürülünceye kadar *Mārdin*'de annesinin yanında kalan *Muhammed*, *al-Hilla*'ya gitti ve iki kardeşi ile beraber oraya sahip oldu ise de bir müddet sonra *al-Mālik Nacm al-Dīn*'in hizmetine döndü. Bu şekilde ortada dolaşan 'İzz al-Dīn, 559 yılında *Mārdin*'de defnedilen annesinin vefatından sonra öldü ve geride halen *Şihāb al-Dīn Muhammed b. İlyās*'ın hizmetinde bulunan bir oğul bıraktı.

e- 'Aynā Hatun:

'*Aynā Hatun*, *Nacm al-Dīn*'in kızıdır, *Âmid*'in sahibi *İl-Aldı* ile evlendi ve *İl-Aldı*'nın hâlen *Âmid*'in sahibi olan oğlu *Camāl al-Dīn Şams al-Muluk* bu Hatun'dandır. 'Aynā Hatun'un ölümünden sonra *İl-Aldı*, zikrettiğimiz üzere, *Şihāb al-Dīn*'in kız kardeşi ile evlendi.

f Seferi Hatun:

*İl-Gāzi*'nin bu kızı, *Arzan* ve *Bidlis*'in Sahibi *Husām al-Davla Kutî b. Toğan Arslan*'la evlendi ve Seferi Hatun ölümünden sonra geride amcası *Fahr al-Dīn Davlat-Şāh*'ın hizmetinde bulunan *Yağı-Basan* adında bir oğul bıraktı.

g- Şams al-Davla Sülaymân:

*Şams al-Davla Sülaymân*, babası *İl-Gāzi*'nin ölümünden sonra, *Mayyāfārikun*'a sahip oldu ve ölümü ile geride *Mahmūd* adında bir oğul bıraktı. Fakat *Mardin*'de onu kötü yolda gördüm; hakkında, daha fazla birşey bilmiyorum.

#### h- Hüsâm al-Dîn Timurtaş:

*İl-Gâzi*'nin diger bir oğlu, evlâtların efendisi ve evin gözbebeği olan *Hüsâm al-Dîn Temürtaş*'tır. *Timurtaş*, babasının ölümünden sonra, zikrettiğimiz üzere, *Mardin*'e, kardeşi (Şams al-Davla Sülâyman)'nin ölümünden sonra da, *Mayyâfirîkîn*'a sahip oldu ve (548 yılında) ölünceye kadar burası elinde kaldı. Ölümünden sonra geride *al-Mâlik Nacm al-Dîn Alpî*, *Camâl al-Dîn Sarbi*, *Şâmşâm al-Dîn Bahnram*, *Safiya Hatun*, *Zümrüd Hatun*, *Hediya Hatun*, ve *Nura Hatun* kaldı.

Babasının ölümünden sonra mülke sahip olan *al-Mâlik Nacm al-Dîn*, kardeşi *Camâl al-Dîn Sarbi*'ye *Hâni*, *al-Sivân*, ve *Hısn-Kulb*'u verdi. *Şâmşâm al-Dîn Bahnram* ise, *Dârâ*'ya hâkim oldu. *Hediya Hatun Hâni*'de *Camâl al-Dîn Sarbi*'nin yanında kaldı. *Zümrüd Hatun*, *al-Mavşıl*'ın sahibi *Kuṭb al-Dîn Mamdud (Mavdud) b. Zangî* ile evleni ve ondan biri-İnşallah ileride zikredeceğimiz-*Malik al-Muluk Sayf (al-Dîn) Gâzi* olmak üzere- dört çocuk kaldı. *Âmid*'in sâhibinin eşi olan *Safiya Hatun* ise, sağlığında öldü. Diger kızı *Nura Hatun*, zikrettiğimiz gibi, *Arzan* sahibinin-Allah ona rahmet cylesin- eşidir.

Bunlar *Artuklular*'dan hayatta kalanlar hakkında bildiklerimdir. Doğrusunu en iyi Allah bilir',,

## وانا اذكر نسب الاتقین

وما وصل اليّ من احوالهم ومن بقى من  
تسل الامير ارتق رحمه الله قيل لما مات الامير  
ارتق خلف اولادا جماعة منهم الامير سكرمان  
ونجم الدين الغيازي وبهرام وعبد الجبار وسياوش  
والبيارق وابنا آخر نذكر اسمه بكداش وابنا آخر  
اسمه آلبتاش وهؤلاء الذين اعقبوا وبقى نسلهم الى  
الان بديار بكر وخلف غير هؤلاء وسمعت ان لهم الان  
عقبا فاهملت ذكرهم \*

فاما سكرمان : فانه ملك حصن كيفا وبقى مدة ومات  
سنة ست وخمسة و خلف الامير ركن الدولة داود  
والامير ابراهيم ولم حصن كيفا بعد ابيه مدة ومات  
وملكها بعده ركن الدولة داود، وازر خاتون، و  
ملك ركن الدولة حصن كيفا بعده وملك غيرها بعد ذلك \*  
واولد اربعة بنين هم آرسلان تغمش وقرا آرسلان  
وسليمان ومحمود \* واما آرسلان تغمش فمات وكان ملك  
ميزكرد وكان ملكها بعد ابيه وخلف ابنا من ابنة  
السعيد حسام الدين ومات بعد ابيه مدة يسيرة \*  
واما سليمان : فانه مات وخلف ابنا اسمه يعقوب  
هو الان في خدمة الملك نجم الدين وابنا آخر  
هو في خدمة جمال الدين في حاني \*



واما محمود . ملك طنزى والقريشة ومات و  
خلف ابنا يسمى داود وهو في خدمة اولاد عمه  
فخر الدين بحصن كيفا . واما فخرالدين قر  
آرسلان : فانه ملك البلاد جميعها التي كانت لابي  
بعد موته على ما ذكرناه ومات وخلف ابنين هما نور  
الدين محمد وعماد الدين ابوبكر وولى الامر بعده  
نورالدين وهو الان في الملك وخلف بنتا جماعة .  
واما الامير بهرام بن ارتق : فانه خلف الامير  
نور الدولة بك وملك خرطبيت وبالوا وما حولها  
واخذها منه شمس الدولة سليمان بن الغازى واخذها  
بعده ذلك الامير داود بعد موت سليمان . وكان  
بك تزوج بالملكة فرخندة خاتون بنت الملك رضوان  
بعد نجم الدين الغازى ودخل بها وملك طرفا من  
قريب الفرات وكان يغزو الافرنج وقتل على منبج على  
ما ذكرناه وخلف بنتا تزوجها فخرالدين قراآرسلان و  
مات عنها .

واما سياويش بن ارتق : فانه خلف الامير يونس  
الحرافي ورأيته في خدمة السعيد حسام الدين رحمه  
الله واولد اولادا منهم في اولاد فخرالدين بحصن كيفا  
والامير سيونج وهو في حاني في خدمة جمال  
الدين اخى المالك نجم الدين وتزوج ببنت الامير  
شيربارك واولد منها ابنا اسمه شاه ملك وماتت وتزوج

باخت لها اخرى •

و اما آلبيارق بن ارتق : فانه خلف اولادا منهم

الامير علي ملك جبل جور واولد الامير ممد ود و  
هو شيرباريك وابنا آخر مات اسمه محمود واولد  
ابنا اسمه ( ياقوتي ) وهو في خرتبيت وتزوج  
شاه ملك بنت شيرباريك في سنة سبع وخمسة واولد  
شيرباريك سيونج واسماعيل وطخريك وبناتا جماعة و  
اولد ابنا من جارسة اسمه زكي وبقى في خدمة  
ابييه مدة ومضى الى مصر وتوفي بها في ايام شاور •  
واما طخريك : فمات بحصن كيفا وحمل الى ميافارقين • و  
اما سيونج : وكان اكبرهم وتزوج بصفية خاتون  
بنت الملك رضوان ومات ولم يحقب • واما اسماعيل :

فله ولدان ذكران وهو في خدمة الملك نجم الدين  
وبقى شيرباريك في خدمة الملك حسام الدين الى ان مات  
وانتقل الى خدمة فخرالدين قرارسلان وبقى عنده مدة وعاد  
الى خدمة الملك نجم الدين ومات في رجب سنة ست وستين

وخمسة ودفن في قرية لهم في اسفل المقابر •

واما عميد الجيسار بن ارتق : فانه خلف ثلاثة بنين ،

اغسيان و آرسلان و سليمان • فاما اغسيان : فانه  
انتقل وخدم بولاية اخلاط مع بنت سكرمان ( القطبي )  
واولد هناك ولدين ، الامير احمد ، والاخر يلقب بحز  
الدين ، وانتقل الى خدمة فخرالدين قر آرسلان

بحصن كيفا وحصل عنده الى اوفى درجة و زوجته  
 بنت اخيه آرسلان تخمش ومات بالصرع وخلفه ابنا  
 له هو في خدمة اولاد فخرالدين . واما الامير  
 آرسلان بن عبد الجبار : فانه مك جبل جور وبالقرنين  
 والسيوان وبقي مدة واخذها منه السعيد حسام الدين  
 وانتقل الى حصن كيفا الى خدمة ركن الدولة داود  
 ومات في خدمة مته وخلف اولادا منهم بلاق ومحمود وبناتا  
 وكان زوج بنتا في حياته من الامير زعيم الدولة  
 مسيب بن مالك صاحب الرقة واقام الاولاد في خدمة  
 فخرالدين وانتقل الامير بلاق الى خدمة المالك نجم  
 الدين ومات . واما سليمان : كان يلقب ببندر الدولة  
 فانه ملك حلب وتزوج بالخاتون الملكة بنت رضوان  
 التي كانت زوجة الامير بك واولد منها ابنا سمعاه بك  
 ويلقب بجلال الملوك واخذت منه حلب و وصل الى خدمة  
 السعيد حسام الدين واقطعه بلد قلب وحصنها وبقي في خدمته  
 الى ان مات و وصلت الملكة الى ماردين بعد موته ومعها  
 ولده فاقامت بماردين وتزوجها السعيد حسام الدين على ما  
 ذكرناه وزوج ولدها جلال الملوك من ابنة هديسة  
 خاتون في سنة سبع واربعين وبقي الى سنة اربع و  
 خمسين وخمسة و توفى بباب نصيبين على ما سنذكره  
 ان شاء الله تعالى .

واما آلتاش : فانه خلف الامير علي الحرافي ومات

في خدمة حسام الدين وخلف ولدين احدهما ابي بكر  
وقد لبس الصوف وهو فقير وعمر وهو في خدمة اولاد  
فخر الدين بحصن كيفا .

واما ابن الاخر وهو بكداش : فانه اولد ارسلان  
طغمش وانتقل الى خدمة آتابك طختكين صاحب دمشق فانه  
كان عنده في اوقسى منزلة وتزوج بعائشة خاتون ابنة  
اخى الوزير محمد الدويني واقام بدمشق الى سنة  
ثلث واربعين وخمسمائة في خدمة اولاد طختكين وقصد  
الموصل فاقام في خدمة صاحبها مدة يسيرة ثم انتقل  
الى خدمة السعيد حسام الدين واكرمته واقطعه اقطاعا  
كثيرة في آخر سنة اربع واربعين عند ما ملك دارا  
وبقى مدة يسيرة ومات وخلف ثلاثة بنين احدهم كان  
يلقب بشمس الدولة عاش في خدمة السعيد بجد ابيه  
مدة سنتين ومات وبقي الابنان مسعود وبك وبقي  
مسعود في خدمة المالك نجم الدين مدة وانتقل الى  
خدمة فخر الدين قرا ارسلان . واما بك : فانه بقى  
في خدمة المالك نجم الدين الى سنة سبع وستين وتزوج  
وانقطع وجلس في مسجد ياقوت قريبا من باب الهوة  
في رأس الريف وهو الى الان مقيم به .

واما نجم الدين الغازي : فانه اولد اولادا  
جماعة احدهم الياس والبزم قتل في حياته وكهار خاتون  
واما الياس : فانه اولد الامير شهاب الدين محمد بن

الياس وبناتها من خاتون ( عينا خاتون ) تزوجها سعد  
 السدواية ايلادى صاحب آمد. وله منها ولد في آمد .  
 واما شهاب الدين محمد : فانه نشأ في خند، مة عمه  
 السعيد حسام الدين واقطعه تل بسمى وكان عنده مكرما  
 الى ان مات وبقى مدة بعد موته وانتقل الى الشام الى  
 خدمة نور الدين فاقطعه اقطاما كثير وبقى في خدمته  
 الى الان وله ثلاثة بنين وهم الان في خدمة نورالدين  
 واولد نجم الدين ابنا من جارية اسمه عمر زوجها بالامير  
 اسفهلار ومات الولد ولم يعقب واولد ابنا اسمه نصر من  
 جارية زوجها بالحاجب عمر الخاص ومات ولم يعقب . وزوج  
 كهارخاتون من سيف الدولة ديبس واولت منه الامير  
 عزالدين محمد وبقى عندها بماردين الى ان قتل ديبس  
 ومضى الى الحلة وملك مع اخويه وبقى مدة وعاد الى  
 خدمة المالك نجم الدين وتردد مرارا وتوفي بعد  
 امه وكانت توفيت في سنة تسع وخمسين وخمسة ودفنت  
 بماردين ، وخلف عز الدولة ابنا هو الان في خدمة  
 شهاب الدين محمد بن الياس . واولد نجم الدين بنتا سماها  
 عينا خاتون تزوجها الامير ايلادى صاحب آمد ، واولد  
 منها جمال الدين شمس الملوك محمود وهو الان صاحب  
 آمد ، وماتت وتزوج بعدها باخت شهاب الدين على ما  
 ذكرنا . واولد بنتا اسمها سفري خاتون تزوجها حسام  
 الدولة قوتسي بن طعان أرسلان صاحب ارزن وبديليس

وماتت وخلفت ابنا اسمه ياغي بسان وهو في خدمة  
 فخر الدين دولت شاه عمه • واولد شمس الدولة سليمان :  
 وملك ميافارقين بعد ابيه وتوفي وخلف ابنا اسمه محمود  
 ورأيته في ماردين وهو في اسوأ حال وما اعلم ما كان منه •  
 واولد السعيد حسام الدين تمرتاش وكان عين البيت وسيد  
 الاولاد فملك ماردين على ما ذكرناه بعد ابيه وملك ميافارقين  
 بعد اخيه وبقي الى ان مات وخلف من الاولاد العال ك نجم  
 الدين آلبسى وملك الملك بعد ابيه • وجمال الدين سري  
 اعطاه اخوه حاني والسيوان وحصن قلب، وصمصام الدين بهرام  
 ملك دارا، وهديفة خاتون هعي عند أخيها جمال الدين  
 بحاني و زمرد خاتون بالموصل مات عنها قطب الدين  
 معدود بن زنكي وخلف منها اربعة اولاد : ملك الملوك  
 سيف الدين غازى بن معدود على ما سبذ كره ان شاء الله • و  
 مات في حياته صفية خاتون زوجة صاحب آمد، ونورة  
 خاتون زوجة صاحب ارزن على ما ذكرناه فرحمه الله  
 عليه ورضوانه لديه، فهذا ما وصل الي من نسب  
 من بقى من الارتقية، والله اعلم بالصواب •